

SOŁECKA STRATEGIA ROZWOJU WSI

NIEDAMIRÓW

GMINA LUBAWKA

Niedamirów, 2015

Dokument stworzony został przez mieszkańców wsi Niedamirów

Moderatorzy:

Aleksandra Łuszczyńska
Alicja Kozak

Grupa Odnowy Wsi:

Zdzisław Otręba - Lider
Grzegorz Potoczak
Beata Justa
Sylwia Bołoz
Renata Bedrychowska

Spis treści

1. Analiza zasobów	4
2. Analiza SWOT	10
3. Analiza potencjału rozwojowego wsi	11
4. Wizja	12
5. Program krótkoterminowy	13
6. Program długoterminowy	14
7. Fotografie	16

1. Analiza zasobów
ANALIZA ZASOBÓW CZ I

Rodzaj zasobu	Opis (nazwanie) zasobu jakim wieś dysponuje	Znaczenie zasobu (odpowiednio wstaw X)		
		Małe	Duże	Wyróżniające
1	2	3	4	5
Przyrodniczy				
-walory krajobrazu, rzeźby terenu.....	graniczne PL/CZ położenie wsi na przewyższeniu od Bramy Lubawskiej 450 do Grzbietu Lasockiego na zach. obrzeżu Karkonoszy 750 m n.p.m. Dwa przejścia graniczne do Czech			X
-stan środowiska.....	. występowanie rydzów, gniazdowanie czarnego bociana jest wyznacznikiem nieskażonego środowiska naturalnego, Natura 2000, graniczenie z Karkonoskim Parkiem Narodowym		X	
-walory klimatu.....	ze względu na położenie wsi w „kotle” górskim panuje tu łagodny mikroklimat pozwalający na dojrzewanie owoców w wyższych rejonach (pow. 700 m) słoneczne lata i śnieżne zimy sprzyjają wypoczynkowi i uprawianiu sportów			X
-walory szaty roślinnej.....	Natura 2000, wiele oznaczonych chronionych gatunków roślin (Dziewięcił bezłodygowy/ <i>Carlina acaulis</i> , Gółka długoostrogowa, Kruszczyk błotny, Jastrzębiec pomarańczowy, Turzyca Davalla, Podkolan biały, Storczyk szerokolistny, Ciemiężycza zielona), występowanie malin, jeżyn, poziomek i jagód, bogactwo dzikich tymianków, dziurawca i wielu ziół leczniczych i dziko-rośnących roślin jadalnych			X
-cenne przyrodniczo obszary lub obiekty.....	wiele jaskiń / połączonych też z czeskimi, stare wyrobiska i kamieniołomy, skałki i formacje skalne, Dolina Złotnej i Srebrnika w okolicy, możliwa 1/dniowa wycieczka piesza na Śnieżkę przez Czechy		X	

-świat zwierzęcy (ostoje, siedliska).....	rykowiska jeleni, coroczne występowanie białych jeleni (wynik skazy genetycznej / albinizmu), siedliska saren, gronostaja, nietoperzy, ostoje bobrów na Bobrze, gniazdowanie czarnego bociana, derkacza, obserwowane wędrówki wilków dalej na zachód...			X
-wody powierzchniowe (cieki, rzeki, stawy).....	naturalne rozlewiska i bagna, stawy we wsi, strumień Ostrężnik spływający przez wieś z Grzbietu Lasockiego, Źródło Bobru we wsi Bobr/CZ	X		
-wody podziemne.....	jaskinie częściowo wypełnione wodą	X		
-gleby.....	gleby czerwone/ żelazowe, gliny i iły	X		
-kopaliny.....	występowanie łupka, krzemieni, gliny (budowlanej)	X		
-walory geotechniczne.....	występowanie gliny (budowlanej) kamieńce i skałki	X		
Kulturowy				
-walory architektury	krzyże przydrożne, kapliczki, pomnik Jana Amosa Komenkiego na „dolnej” granicy z Bobrem i Braci Czeskich na „górną” granicy z Alberzycami, domki celne, latarnia górską z butelek i Parada Dom Trzech Kultur zbudowany przy użyciu naturalnych tradycyjnych w tym regionie mat. bud.: kamienia, drewna, glinianych suszonych cegieł i glinianych tynków, z trawą i kolektorami słonecznymi na dachu			X
-walory przestrzeni wiejskiej publicznej.....	W większości tradycyjna zabudowa, wieś zachowująca swój charakter		X	
-walory przestrzeni wiejskiej prywatnej	Kilka ładnych zadbanej gospodarstw,		X	
-zabytki i pamiątki historyczne	obelisk z czasów I Wojny Św., stara Droga Celna wiodąca z Czech (na dole) przez Niedamirów do Czech (na górze)		X	

-osobliwości kulturowe.....	krzyże, kapliczki, pomnik Jana Amosa Komenkiego na „dolnej” granicy z Bobrem i Braci Czeskich na „górną” granicy z Alberzycami, Parada Dom Trzech Kultur - Ośrodek kulturotwórczy, integrujący Polaków, Czechów i Niemców, organizujący trójstronne spotkania, warsztaty artystyczne / we współpracy z 12 szkołami w regionie (PL/CZ/DE), kształcenia, koncerty i inne wyd. kulturalne, latarnia górską z butelek - symbol pedagogiczno-interkulturowego projektu dla młodzieży Lanterna futuri			X
-miejsca, osoby i przedmioty kultu.....	-osoba - Comenius / pierwszy pedagog/ pomnik, obelisk Braci Czeskich / miejsce ich pielgrzymek, kapliczka pod wezwaniem Matki Boskiej Częstochowskiej i ruiny kapliczki Matki Boskiej Zielnej ruiny kalwarii			X
-święta, odpusty, pielgrzymki.....	Majówki, Czerwcówki, Różaniec, msza na odpust, Wniebowzięcie		X	
-tradycje, obrzędy, gwara.....	tradycja wspólnej zabawy sylwestrowej w świetlicy, Wielkanocne święcenie potraw przed kapliczką		X	
-legandy, podania i fakty historyczne.....	legandy o Duchu Gór Karkonoszu, przekraczanie granicy w Niedamirowie przez Comeniusa podczas Wojny 30-Letniej, Jego ucieczka do Leszna i dalej do Amsterdamu			X
-przekazy literackie.....				
-ważne postaci i przekazy historyczne.....	stara Droga Celna i miejsce pielgrzymek Braci Czeskich,			X
-specyficzne nazwy.....	Comenius, Bracia Czescy, Latarnia Lanterna futuri, Parada Dom Trzech Kultur		X	
-specyficzne potrawy.....	Kuchnia Parady: ziołowe herbatki i mieszanki, sok z czarnego bzu, z aronii, salaty z kwiatami, potrawy z chwastów...			X
- dawne zawody... ..	Dekarze, cieśle, stolarze	X		
- zespoły artystyczne, twórcy.....	animatory kultury z Parady malarka, mal/ogrodniczka beata		X	

ANALIZA ZASOBÓW CZ II

Rodzaj zasobu	Opis (nazwanie) zasobu jakim wieś dysponuje	Znaczenie zasobu (odpowiednio wstawić)		
		Małe	Duże	Wielkie
1	2	3	4	5
Obiekty i tereny				
-działki pod zabudowę mieszkaniową.....	40 działek		X	
-działki pod domy letniskowe.....	8ha		X	
-działki pod zakłady usługowe i przemysł.....				
-pustostany mieszkaniowe.....				
-pustostany poprzemysłowe.....				
-tradycyjne nie użytkowane obiekty gospodarskie (stodoly, spichlerze, kuźnie, młyny, itp.).....				
Infrastruktura społeczna				
-placze publicznych spotkań, festynów.....	plac zabaw, boisko z wiatą		X	
-sale spotkań, świetlice, kluby.....	świetlica wiejska		X	
-miejsca uprawiania sportu.....	boisko		X	
-miejsca rekreacji.....				
-ścieżki rowerowe, szlaki turyst.	szlaki rowerowe i biegówkowe, szlaki turystyczne, (czerwony, niebieski, zielony) głównie w kierunku na Śnieżkę i Okraj, tablice edukacyjne na pograniczu polsko-czeskim		X	
-szkoły.....				
-przedszkola.....				
-biblioteki.....	biblioteka trójjęzyczna w Paradzie Domu Trzech Kultur			
-placówki opieki społecznej.....				
-placówki służby zdrowia.....				
Infrastruktura techniczna				
-wodociąg, kanalizacja.....	Wieś w pełni skanalizowana i zwodociągowana		X	
-drogi (nawierzchnia, oznakowanie oświetlenie).....	nowa nawierzchnia drogi wiejskiej naprawionej po powodzi,		X	
chodniki, parkingi, przystanki.....	..jeden przystanek	X		

sieć telefoniczna i dostępność internetu.....	sieć 8sl. I ogólny dostęp do Internetu zasięg dobry		X	
telefon komórkowa.....	działająca 8 sl. komórkowa zasięg średni		X	
inne.....				

ANALIZA ZASOBÓW CZ III

Rodzaj zasobu	Opis (nazwanie) zasobu jakim wieś dysponuje	Znaczenie zasobu (odpowiednio wst)		
		Małe	Duże	V - 1
1	2	3	4	
Gospodarka, rolnictwo				
- Miejsca pracy (gdzie, ile?).....	Rolnik: x 2 i mała firma dekarcka x 2		X	
-znane firmy produkcyjne i zakłady usługowe..... i ich produkty.....	usługi dekarckie Dachy od a do z firma remontowo- bud.		X	
-gastronomia.....				
-miejsca noclegowe.....	80		X	
-gospodarstwa rolne	4 produkcyjne 10 małych gosp. Rolnych		X	
-uprawy hodowle,.....	uprawy zbóż hodowle bydła mlecznego i mięsnego		X	
-możliwe do wykorzystania odpady produkcyjne				
-zasoby odnawialnych energii.....				
Środki finansowe i pozyskiwanie funduszy				
-środki udostępniane przez gminę.....	Fundusz Sołecki, dotacje		X	
- środki wypracowywane.....	Zbiórki		X	
Mieszkańcy (kapitał społeczny i ludzki)				
-Autorytety i znane postacie we wsi.....	soltys Zdzisław Otręba, twórcy i animatorzy Parady Domu Trzech Kultur		X	
-Krajanie znani w regionie, w kraju i zagranicą.....	Paradnicy: malarzka, projektantka wewnątrz i zewnątrz / malarstwo w architekturze, animatorka, trenerka z pedagogiki interkulturowej, animator kultury, Hrabalista, historyk		X	
-Osoby o specyficznej lub ważnej dla wiedzy i umiejętnościach, m.in. studenci.....				
-Przedsiębiorcy, sponsorzy.....	Sponsor: kamieniołom Strzegom	X		
-Osoby z dostępem do Internetu i umiejętnościach informatycznych.....				

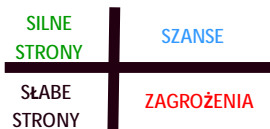

-Pracownicy nauki.....			
-Związki i stowarzyszenia.....	Fundacja Polsko-Czesko-Niemieckiej Współpracy Kulturalnej Parada Dom Trzech Kultur		X
-Kontakty zewnętrzne (np. z mediami).....	RTI, Nowiny Jeleniogórskie	X	
-Współpraca zagraniczna i krajowa.....	Współpraca transgraniczna Parady z 12 szkołami, z organizacjami z PL, CZ, DE		
Informacje dostępne o wsi			
-Publikatory, lokalna prasa.....	RTI, Nowiny Jeleniogórskie	X	
-Książki, przewodniki.....	analizy przyrodnicze oznaczenia roślin i ornitologiczne oznaczenia ptaków chronionych		X
-Strony www.....	www.parada.xtr.pl www.pokoje-niedamirow.pl		

2. Analiza SWOT

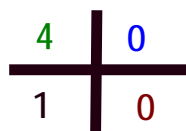
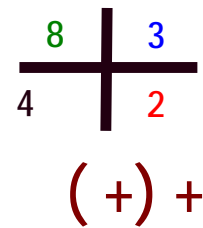
SILNE (ATUTY WEWNĘTRZNE)	SŁABE (SŁABOSCI WEWNĘTRZNE)
<ol style="list-style-type: none"> 1. Dobre drogi wewnętrzne S 2. Wieś w pełni zwodociągowana i skanalizowana S 3. Odnowiona linia elektryczna S 4. Dobrze wyposażona świetlica S 5. Boisko z wiatą w budowie jako miejsce spotkań J 6. Plac zabaw dla dzieci – miejsce integracji J 7. Zabytki sakralne: Kapliczka i krzyże polne i przydrożne i pamiątki historyczne: obelisk z czasów I Wojny Światowej T 8. Trójjęzyczna biblioteka (pryw.) J 9. Dobre Połączenia komunikacyjne z Czechami auto i rower J 10. Kultywowanie tradycji religijnych T 11. Dużo miejsc noclegowych - agroturystyka B 12. Dobrze funkcjonujący Producenci rolni: mleko, hodowla krów mlecznych i mięsnych B 13. Dostęp do usług budowlanych Usługi- dwie firmy budowlane B 14. Idealne warunki dla turystyki pieszej, rowerowej, narciarstwa biegowego J 15. Botaniczne bogactwo - chronione gatunki roślin, ptaków i zwierząt T 16. Potencjał ludzki Młode rodziny z dziećmi J 17. Bogata wiedza na temat miejscowości J 18. Parada Dom Trzech Kultur - ośrodek integracji międzykulturowej i pracy twórczej J 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Słaba integracja społeczności wiejskiej J 2. Problemy alkoholowe J 3. Słaba oferty edukacyjnej i kulturalnej J 4. Słabe zaangażowania wielu mieszkańców w życie wsi J 5. Zaniedbane budynki S
SZANSE (OKAZJE ZEWNĘTRZNE PŁYNĄCE Z OTOCZENIA)	ZAGROŻENIA (ZAGROŻENIA PŁYNĄCE Z OTOCZENIA)
<ol style="list-style-type: none"> 1. Współpraca ponadgraniczna PL-CZ-DE J 2. Rozwój turystyki z wykorzystaniem warunków klimatycznych i przyrodniczych T 3. Wzrost zapotrzebowania na naturalne produkty rolne B 4. Rozwój budownictwa letniskowego J 5. Fundusze na poprawę infrastruktury i integracji społeczności B 6. Pomoc gminna - finansowa, informacyjno-szkoleniowa i materiałowa B 7. Możliwość osiedlania się we wsi nowych mieszkańców J 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Niedostateczna oferta na rynku pracy B 2. Emigracja zarobkowa i problemy rodzinne z tego wynikające B 3. Wyludnienie - ucieczka młodych J 4. Zagrożenia powodziowe- nieuregulowane strumienie i rowy J

3. Analiza potencjału rozwojowego wsi

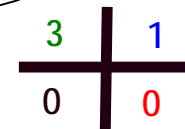
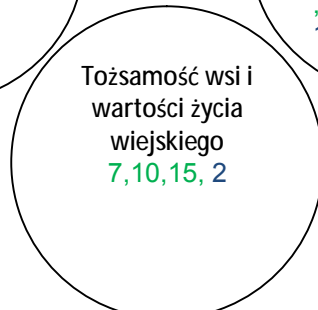
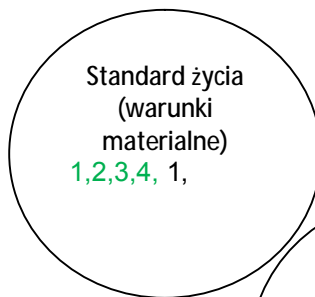

( )

Obszar silny
Otoczenie zewnętrzne będzie sprzyjające

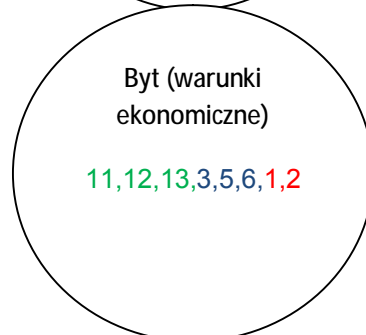

(+) =

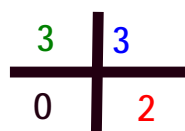

(+) +

Obszar silny
Otoczenie zewnętrzne będzie obojętne

Obszar silny
Otoczenie zewnętrzne będzie sprzyjające

(+) +

Obszar silny
Otoczenie zewnętrzne będzie sprzyjające

4. Wizja miejscowości

Wizja hasłowa

Niedamirów - "Wioska Cudów"

Wizja opisowa

Niedamirów jest wsią górską położoną przy granicy polsko-czeskiej z dwoma przejściami granicznymi. Sąsiaduje z czeskimi wioskami i miasteczkiem Zaclerz.

Miejscowość i okolica jest unikalnym krajobrazowo i przyrodniczo zakątkiem, bogatym w chronione gatunki zwierząt, ptaków i roślin. Wiedzę o nich czerpać można z licznych opracowań oraz materiałów udostępnianych wszystkim chętnym

Jednolity charakter wsi, pełnej zieleni i artystycznych form, stworzony został dzięki wspólnej pracy mieszkańców i ich talentom. Niedamirów przy wjeździe wita wielkim muralem, a poszczególne mostki przy domostwach ozdobione mozaikami, obsadzone krzewami i kwiatami zapraszają i informują o produktach i usługach w danym gospodarstwie. Są przystankami dla wędrujących przybyszów, dla rowerzystów i turystów na biegówkach. Mniejsze murale zdobią wolne ściany domów i wraz z artystycznymi mostkami swym charakterem scalają wizerunek wsi.

Wieś, ze względu na swoją lokalizację stanowi doskonałą turystyczną bazę wypadową w różnych kierunkach.

Z miejscowymi wykwalifikowanymi przewodnikami turyści wędrują po bliższej i dalszej okolicy, korzystając z miejscowych wypożyczalni sprzętu turystycznego. Posilają się w miejscowej gospodzie serwującej smaczne lokalne potrawy - przygotowywane z wykorzystaniem dziko-rosnących roślin, przypraw, oraz owoców naszych pól, ogrodów i sadów.

Nasi goście wypoczywają w licznych przytulnych gospodarstwach agroturystycznych, gdzie każde ma swój niepowtarzalny charakter.

Odnowione zabytki kultury sakralnej i świeckiej - kapliczki, krzyże i obeliski przypominają i opowiadają o złożonej historii tego regionu, o wpływach czeskich i niemieckich.

Stowarzyszenie założone przez mieszkańców jest integralnym elementem inspirującym i koordynującym działania w Niedamirowie.

Spotkania wspólnoty wiejskiej odbywają się w przyjaznych, specjalnie do tego celu stworzonych miejscach, stając się niezastąpionym elementem życia wsi i działalności mieszkańców z udziałem sąsiadów czeskich i gości

5. Program krótkoterminowy odnowy wsi na okres maj 2015-maj 2016

Kluczowy problem	Odpowiedź	Propozycja projektu (nazwa)	Czy nas stać na realizację? (tak/nie)		Punktacja	Hierarchia
			Organizacyjnie	Finansowo		
Co nas najbardziej zintegruje?	Wspólna praca	Posianie trawy, nasadzenie drzew i krzewów przy boisku i placu zabaw II kwartał, III kwartał	tak	tak	5,5,5,5,5, 25	1
Na czy nam najbardziej zależy?	Integracja społeczności wsi	Założenie Stowarzyszenia II kwartał	tak	tak	4,3,4,4,3 18	2
Co nam najbardziej przeszkadza?	Dezintegracja społeczności i brak zaangażowania	Opracowanie koncepcji witaczy i murali we wsi Cały rok	tak	tak	1,1,2,1,2 7	5
Co najbardziej zmieni nasze życie?	Wspólne spędzanie czasu mieszkańców	Rodzinny turniej piłki nożnej, siatkowej i Bule Lipiec-sierpień	tak	tak	2,2,3,3,4 14	3
Co nam przyjdzie najłatwiej?	Współpraca Międzynarodowa PI/CZ/DE warsztaty artystyczne	Zorganizowanie i przeprowadzenie przedsięwzięcia warsztaty artystyczne IV kwartał	tak	tak	3,4,1,2,1 11	4

5. Plan i program odnowy wsi

I. Plan rozwoju			II. Program odnowy wsi na lata 2015 - 2025	
1. Cele Co trzeba osiągnąć by urzeczywistnić wizję wsi?	2. Co pomoże osiągnąć cele?		3. Co może przeszkodzić?	Projekty Co wykonamy?
	Zasoby Czego użyjemy?	ATUTY Silne strony i Szanse Co wykorzystamy?	BARIERY Słabe strony Co wyeliminujemy? Zagrożenia Czego unikniemy?	
A. TOŻSAMOŚĆ WSI I WARTOŚCI ŻYCIA WIEJSKIEGO				
1. Zaznajomienie mieszkańców i turystów z zasobami przyrodniczymi wsi i okolicy 2. Poznanie dziedzictwa i historii wioski 3. Większa dbałość o zabytki	Fundusz sołecki Fundusze pomocowe Istniejące analizy przyrodnicze i ornitologiczne Opracowania historyczne i kroniki Trójjęzyczna biblioteka Kapliczka MBCZ Ruiny kalwarii	Bogata wiedza na temat miejscowości Energia i praca mieszkańców Kontakty i współpracę międzynarodową Parady Domu Trzech Kultur Wykształcenie artystyczne mieszkanki wsi	Słaba integracja Słabe zaangażowanie mieszkańców	1.1. Wykonanie tablic informacyjnych, przyrodniczych o wsi 2.1. Wykonanie tablic historycznych o wsi 2.2. Udostępnienie kapliczki MB Częstochowskiej turystom 2.3. Zinventaryzowanie wnętrza kapliczki MB Częstochowskiej i udostępnienie jej w formie tablicy informacyjnej 3.1. Odbudowa Kapliczki Matki Zielnej 3.2. Zabezpieczenie pozostałości po kalwarii
B. STANDARD ŻYCIA				
1. Ujednoczenie wizerunku wsi 2. Poprawa infrastruktury we wsi	Fundusz sołecki Sponsorzy prywatni Boisko sportowe Tereny publiczne Mosty Przystanek autobusowy	Potencjał Parady Domu Trzech Kultur Umiejętności artystyczne Potencjał ludzki	Słabe zaangażowanie mieszkańców Zaniebane budynki	1.1. Nasadzenie owocowych drzew i krzewów 1.2. Projekt „Na Mostku” - wykonanie witali na nowych mostkach i wjazdach do domostw 1.3. Wykonanie witali/ murali na wolnych ścianach budynków 2.1. Rozbudowanie boiska 2.2. Wyposażenie boiska w sprzęt sportowy, Zakup ław, stołów i namiotów 2.3. Budowa wiaty z paleniskiem 2.4. Budowa nowej wiaty przystanku PKS

C. JAKOŚĆ ŻYCIA				
<p>1. Rozwój współpracy ponadgranicznej PL/CZ 2. Integrowanie społeczności lokalnej i 3. rozwijanie dobrosąsiedzkiej współpracy, także ponadgranicznej 4. Poprawa bezpieczeństwa</p>	<p>Dom Trzech Kultur Tereny przygraniczne Boisko sportowe Plac zabaw Aktywni mieszkańcy Tereny publiczne Cieki wodne</p>	<p>Doświadczenia i kontakty istniejącej Fundacji Aktywność liderów Potencjał ludzki Współpraca ponadgraniczna Pomoc gminna - finansowa, informacyjno-szkoleniowa i materiałowa</p>	<p>Slaba oferta edukacyjno-kulturalna Slabe zaangażowanie mieszkańców Slaba integracja społeczności wiejskiej Zagrożenie powodziowe</p>	<p>1.1. Organizowanie Festiwalu artystycznych PL/CZ/DE 1.2. Organizowanie międzynarodowych warsztatów artystycznych 1.3. Rozwijanie i połączenie ścieżek przyrodniczych i edukacyjnych z polskiej i czeskiej strony 2.1. Organizowanie festynów i spotkań 3.1. Założenie stowarzyszenia 3.2. Organizowanie czynów społecznych w celu zagospodarowania przestrzeni wiejskiej - boisko, Park Skarbów itp. 4.1. Monitorowanie u zarządców cieków wodnych kwestii ich regulacji</p>
D. BYT				
<p>1. Promocja wsi 2. Zwiększenie poziomu pozyskiwania dodatkowych środków finansowych na rozwój wsi 3. Wspieranie postaw przedsiębiorczych</p>	<p>Lokalne produkty Rolnicy Zasoby przyrodnicze wsi Tereny publiczne i prywatne Miejsca noclegowe Miejscowe usługi Połączenia komunikacyjne z Czechami</p>	<p>Potencjał ludzki Współpraca ponadgraniczna PL-CZ-DE Rozwój turystyki z wykorzystaniem warunków klimatycznych i przyrodniczych Wzrost zapotrzebowania na naturalne produkty rolne Rozwój budownictwa letniskowego</p>	<p>Niedostateczna oferta na rynku pracy Emigracja zarobkowa i problemy rodzinne z tego wynikające Slaba promocja wsi</p>	<p>1.1. Opracowanie i wydanie przewodników turystycznych 1.2. Wydawanie materiałów promocyjnych wsi 1.3. Utworzenie strony internetowej wsi 1.4. Stworzenie Logo wsi w oparciu o zasoby przyrodnicze 2.1. Składanie wniosków do programów pomocowych - krajowych i EU 2.2. Bieżące aktualizowanie listy konkursów dla wsi 3.1. Otwarcie Gospody 3.2. Stworzenie listy lokalnych produktów i przygotowanie na jej podstawie oferty dla turystów</p>

7. Fotografie

Krzyż przydrożny

Kapliczka MB Częstochowskiej

Świetlica wiejska

Plac zabaw

Boisko sportowe

Wiata przy boisku sportowym

Ścieżka edukacyjna na granicy polsko-czeskiej

Budynek mieszkalny

Parada Dom Trzech Kultur – widok z tarasu

Parada Dom Trzech Kultur – wnętrze jadalni